

Лекција 4

Зашто су важна људска права?

Зашто нам је потребно законодавство да бисмо заштитили угрожене људе и њихова људска права?¹¹

Васпитно-образовни циљеви	<p>Ученици су способни да разумеју:</p> <ul style="list-style-type: none"> - питања која се јављају када људи различитих вредности и начина живота покушају да живе заједно; - разлоге зашто су настали међународни инструменти за људска права, нарочито тамо где су појединци и заједнице угрожени.
Задаци	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - се укључују у критичке анализе и давање приоритета одређеним ситуацијама; - дискутују кроз играње улога између две супротне стране; - развијају кључне принципе који се заснивају на игрању улога и - упоређују их са појединим деловима из Европске конвенције за људска права; - пореде сценарио са стварним примерима о кршењу људских права у њиховој држави; - раде презентације за друге ученике о изабраним деловима из Европске конвенције за људска права.
Наставна средства	<p>Копије сценарија с острвом (наставни лист 3.4). Копије ситуацијских картица за сваку малу групу (наставни лист 3.5). Кључни елементи људских права (наставни лист 3.6). Велики листови папира и материјал за цртање, који су потребни за презентацију.</p>
Методe	<p>Критичко размишљање. Дискусија. Преговарање. Групна презентација.</p>

¹¹ Базирано на лекцији која је настала у Фондацији Грађанство, Лондон (Citizenship Foundation, London).

Додатне информације

Европска конвенција о људским правима је уведена како би заштитила права оних људи чија су основна права, на пример право на живот, верску слободу или једнакост пред законом, оспорена. Све владе, чланице Савета Европе, су се сложиле да се придржавају чланова Конвенције у интересу својих грађана. Свака држава мора поднети извештај међународној заједници из области људских права у својој земљи. Поједини грађани се могу жалити Европском суду за људска права, ако верују да им држава чији су грађани, оспорава њихова људска права. Држава такође може уложити жалбу против друге државе у случајевима кршења људских права, али ово се не дешава тако често.

Европска конвенција о људским правима је уско везана за Општу декларацију о људским правима, која је уведена након геноцида у Другом светском рату.

Ток часа

Наставник користи „картице с „поделом улога“ (наставни лист 3.4) и представља сценарио и две групе које су укључене у инсценирање. Наставник прво описује острво, по могућности помоћу мапе на табли, а онда описује острвљане који тамо живе генерацијама.

Затим, говори ученицима да је стигла још једна група која жели да се насели на острву. Веома су различити од острвљана. Описује досељенике и њихов начин живота, а затим дели разред у две групе. Једна група ће глумити острвљане, а друга досељенике. Постоје два могућа начина расправљања о овим питањима (видети методе 1 и 2). За разреде који су навикли на играчке, употребити методу 1. За оне који су навикли да раде на формалнији начин, употребити методу 2.

Метода 1: играње улога

Ученици раде у пару. Један од њих глуми острвљанина, а други досељеника. Ученици морају размишљати о свим ситуацијама које су описане на малим картицама, са тачке гледишта свог народа. Започеће преговоре с другом скупином (претпостављајући да језик није препрека). Морају покушати да се договоре око следећег:

- а) Који су најозбиљнији проблеми њиховог народа?
- б) Шта желе да постигну преговорима?

Затим, наставник тражи да парови острвљана и парови досељеника седну заједно. Одглумиће састанак два народа и покушати да се усагласе око оба питања и смерница за будућност.

Треба подсетити групе, пре него започну расправу, да острвљани можда неће бити у потпуности срећни све док досељеници не напусте острво, јер њихов начин живота може бити угрожен. С друге стране, досељеници воле ово ново место и спремни су да употребе силу како би ту остали.

Наставник треба да замоли сваку групу од четири ученика да се прво договоре око најважнијих проблема с којима се група суочила, почевши од најозбиљнијег па до безначајног проблема, онолико колико време дозволи.

Метода 2: усмеравања дискусија

Ову вежбу је најбоље извести кроз играње улога, али може да се одради и са ученицима који нису навикли на то. Пола разреда ће посматрати ситуацију из угла острвљана, а друга половина из угла досељеника. Свака ситуација се описује с обе тачке гледишта. Радећи у пару, ученици одлучују који су најозбиљнији проблеми и покушавају да смисле најбољи начин за решавање

сваког питања из њиховог угла гледања. Ученике треба подсетити да постоји „идеалан“ или „праведан“ начин решавања сваког проблема, али стварност (и историја) показују да би једна страна могла да има већу корист од друге због неравнотеже моћи.

Наставник води дискусију за сваку ситуацију, разматрајући проблем и с једне и с друге тачке гледишта. Покушава постићи договор између две групе. Сваку расправу може водити један пар са сваке стране, излазећи пред цело одељење како би представили проблем онако како га они виде. Варијација ове методе јесте да парови расправљају о свакој ситуацији у којој један представља острвљане, а други досељенике.

Испитивање за методе 1 и 2

Испитати ученике о ситуацијама о којима су расправљали, постављајући следећа питања:

- Да ли су питања била једноставна или компликована? Зашто?
- Да ли је свака група добила оно што је желела да добије преговорима?
- Која група је преговарањем добила највише? Зашто?
- Да ли је једна група имала више моралних права од друге у свакој ситуацији?
- Како би могла да изгледа будућност обе групе на острву?
- Шта би могло да спречи превласт једне групе над другом?
- Напишите правила или принципе који би могли да помогну двома групама да живе заједно, у миру на острву. Упоредите тај списак с кључним елементима људских права (види наставни лист 3.6). Који од ових чланака би могао да помогне да људи попут острвљана не изгубе своје острво, свој начин живота и основна људска права?

Наставник истиче да се оваква ситуација догодила много пута у историји, нпр. када су британски досељеници колонизовали Аустралију, или Европљани Северну и Јужну Америку. У то време није било међународних закона о људским правима и многи догађаји који су се одиграли кршили су људска права домородаца. Сличне ситуације се још увек дешавају, нпр. тамо где се јужноамеричким племенима одузима њихова земља, јер међународне компаније експлоатишу руде или секу шуме.

Слављење значаја људских права

Као последњу вежбу везану за ову тему, наставник тражи од ученика (у групама) да одаберу једно од људских права које се налази у Европској конвенцији, а о којем се расправљало током ове наставне целине. Ученици, затим, праве транспарент на којем је истакнуто то право и припремају презентацију о његовој важности. Неки ученици би могли да нацртају поједине сцене играња улога острвљана, да би на драматичан начин приказали проблеме. Оне се могу презентовати у одељењу, другим вршњацима из школе или чак свим ђацима у целој школи. На тај начин се ова наставна целина може увести у пројекат који следи, ако време допусти, и ако су ученици заинтересовани.